

Kázeň z evanjelických Služieb Božích s VP, Bratislava, Nový kostol,

18. 4. 2025, 18.00 h, **Veľký piatok**, ES 120, 109, 1 (VP:

109, 2 - 9, 603), 490, A 31, evanjelium: Lukáš 23, 33 - 46,

téma: **Golgota - vrch smrti, ktorá vedie do života**

Ján 19, 17 - 20: „¹⁷I niesol si sám kríž a šiel na miesto, ktoré sa menovalo **Lebečné miesto a po hebrejsky Golgota**. ¹⁸Tam Ho ukrižovali a iných dvoch s Ním, z jednej aj z druhej strany, a v prostriedku Ježiša. ¹⁹Pilát napísal aj nápis a dal vyvesiť na kríž. A napísané bolo: Ježiš Nazaretský, kráľ židovský. ²⁰Tento nápis čítalo mnoho Židov, pretože **miesto, kde ukrižovali Ježiša, bolo blízko mesta**; a nápis bol hebrejský, latinský a grécky.“

Milí bratia a milé sestry!

Biblia spomína mnoho vrchov či pahorkov:

Ararat - vrch nádeje a záchrany zrodenej z porážky (po potope na ňom pristál Nóachov koráb),

Mórija - vrch skúšky a obete (obetovanie Izáka),

Sinaj - vrch zjavenia, fascinácie a viery (na ňom bolo vydané Desatoro),

Vrch pokúšania,

Vrch blahoslavenstiev (Ježiš tam povedal Kázeň na vrchu),

Tábor - vrch premenenia,

Olivový vrch - vrch modlitby, vernosti a nanebovstúpenia,

Sion - vrch prísľubu nového neba a novej zeme.

V srdci sa vyberme na Golgotu. **Golgota je vrchom pomínuteľnosti a smrti - smrti, ktorá vedie do života.** Ježiš povedal (Ján 12, 32): „A ja, keď budem povýšený zo zeme, pritiahnem všetkých k sebe.“

Golgota (lat. *Calvaria*) je hebrejský názov vrchu, či pahorku, na ktorom bol ukrižovaný Pán Ježiš. V preklade znamená **Lebka**. Nie preto, že by sa tam azda povalovali lebky z predošlých popráv. To by bolo z hľadiska židovských pohrebných zvykov nemysliteľné. Názov vrchu súvisel s tým, že **pahorok mal tvar lebky**. Išlo o skalnatý východný výbežok pahorku **v blízkosti hradieb Jeruzalema**.

Nová zmluva naznačuje, že **toto miesto sa nachádzalo za mestskou bránou**, blízko Jeruzalema v lokalite, ktorou sa chodievalo. V Židom 13, 12 čítame: „Preto aj Ježiš, aby posvätil ľud vlastnou krvou, **trpel za bránou**.“ Toto miesto **bolo zďaleka viditeľné**. Matúš 27, 55: „A bolo tam mnoho žien **prizerajúcich sa**

zd'aleka, ktoré prišli za Ježišom z Galiley poslúhovať Mu.“

Podľa prieskumov miesta Ježišovej smrti sa tam v Jeho dobe nachádzal **opustený kameňolom** z kráľovských čias. Na mieste bývalého kameňolomu boli zo západnej strany vytesané do skalných schodov súkromné hroby, kým od východu sa týčil skalný útes „Lebka“ – Golgota. Medzi nimi sa nachádzali záhrady.

Ján 19, 41: **„Na mieste, kde Ho ukrižovali, bola záhrada, a v záhrade nový hrob, v ktorom ešte nikdy nikto neležal.“**

Ján 20, 15: *„I riekol jej Ježiš: Žena, čo plačeš? Koho hľadáš? Ona si myslela, že je to záhradník, a povedala mu: Pane, ak si Ho ty odniesol, povedz mi, kam si Ho položil, a ja si Ho odnesiem.“*

Z toho sa usudzuje, že **Golgota sa nachádzala v blízkosti mestských hradieb**. Vykopávky preukázali, že medzi západnými hradbami Jeruzalema a pahorkom Golgota ležala iba úzka kotlina. Ježišova krížová cesta od budovy vladára k mestským hradbám nebola veľmi široká a – zdá sa – že na Golgotu **sa šlo najkratšou cestou**.

V 3. storočí spomína miesto ukrižovania cirkevný otec Origenes. Odvolávajúc sa na staršiu židovskú tradíciu tvrdí, že **Spasiteľov kríž bol vztýčený nad lebku (hrobom) prvého človeka – Adama**. V Novej zmluve čítame, že pri smrti Pána Ježiša – **nového Adama** (1. Korinským 15, 45) *„sa zem triasla a skaly sa pukali“* (Matúš 27, 51). Skalná hora **Golgota** bola neskôr **zabudovaná** do vnútra **Baziliky Božieho hrobu**, v ktorej sa dodnes nachádza.

V súčasnosti zo skalnej hory Golgoty zostal asi 7 m dlhý, 3 m široký a 4, 80 m vysoký kus skaly. Podľa už spomenutej tradície **bol Ježišov kríž bol vztýčený nad hrobom prvého človeka – Adama**: Turisti a pútnici v Jeruzaleme v **Bazilike Božieho hrobu** si môžu všimnúť **pod Golgotou kaplnku Adama a v nej skalu puknutú zhora nadol**. Táto skalná puklina sa ťahá z hornej časti Golgoty **od päty Spasiteľovho kríža, až do jej spodnej časti, do kaplnky prvého človeka – Adama**. Keď sprievodcovia vysvetľujú symboliku tejto puknutej skaly, hovoria, že **cez túto puklinu stekala krv nášho Pána Ježiša Krista sem, do hrobu prvého človeka – Adama, na jeho lebku, ako znamenie vykúpenia celého ľudstva**. (Nejdeme hodnotiť historickú

pravdivosť tejto výpovede; zaujímavá je skôr ako pomoc pri porozumení súvislostí SZ a NZ). Toto je dôvod prečo sa na oltárnych obrazoch, či krížoch, ktoré sú nesené v čele sprievodného pohrebu, zobrazuje pod Ježišovým korpusom lebka.

Evanjeliá neopisujú detailne hrôzy ukrižovania. O Golgote stroho konštatujú: „Tam Ho ukrižovali“ (Ján 19, 18).

Vskutku, Novej zmluve nejde o popis utrpenia, ale predovšetkým o poslanstvo. Kríž považujeme pevný základ všetkých článkov našej viery. Kríž Golgoty je kľúč, lebo hovorí o takej smrti, ktorá vedie do života. Ján 11, 25 – 26n: (Ježiš riekol): „Ja som vzkriesenie a život – kto verí vo mňa, bude žiť, aj keď umrie, a nik neumrie naveky, kto žije a verí vo mňa. Či veríš tomu?“

Keď premýšľame o Golgote nejde iba o informácie zo zemepisu, dejín či archeológie, **ale predovšetkým o poslanstvo Kristovho kríža.** Výstižne o ňom píše v knihe Prežiť v Laodikei švédsky evanjelický farár Bengt Pleijel: *Raz vraj jeden chlapec stretol biskupa, ktorému visel na krku kríž. Chlapec sa pozrel najprv na kríž, potom na biskupa a spýtal sa: „To, čo máš*

na bruchu, je nejaký kľúč?“ Biskup sa zamyslel a odpovedal: „Áno, je to kľúč.“

Kríž je samým srdcom kresťanstva, stredobodom viery, fundamentom našej nádeje, inšpiráciou pre našu lásku. Kríž je kľúč, ktorým sa otvárajú najhlbšie tajomstvá o Bohu a o svete, o človeku a jeho problémoch, o živote a smrti.

V Novej zmluve z Matúšovho a Markovho evanjelia tretina, z Lukášovho štvrtina a z Jánovho celá polovica sa zaoberajú Velkým týždňom. Ježišovi ... veľmi záleží na tom, aby povedal, že to, čo sa stane na kríži, **nie je nezmyselné utrpenie. Všetko smeruje k tomu, aby mohlo byť vyslovené: Kristovo telo za teba vydané. Kristova krv za teba vyliata.**

V apoštolskom vierovyznaní sa prechádza od Ježišovho narodenia z Márie Panny rovno k slovám, že Ježiš trpel pod Pontským Pilátom a bol ukrižovaný. Určite to nie je preto, že by nebolo dôležité, čo Ježiš robil, ale preto, že všetko dostáva svetlo z kríža. Kríž je kľúč.

Kríž je kľúč, ktorým sa otvára prístup smerom nahor, k Bohu; k pochopeniu, kto Boh je. Nie je ďaleko, zostupuje dolu, do našej biedy, dolu, do ľudskej zloby, preráža si cestu k nám cez utrpenie, plače s nami. Ylva Eggehornová napísala báseň **Žiadny iný boh nemá rany**. „Iba Boh, v ktorého veríme, bol zranený; Jeho tvár svedčí o tvojej bolesti, ktorú On každý deň berie do seba. On, ktorý je Svetlo, vchádza do našej tmy“.

Kríž je kľúčom, ktorým sa otvára smerom dovnútra dom nášho vlastného života. V ňom je tak veľa toho, čo je zamknuté. Potácame sa dokola vo svojich problémoch. Uzatvárame sa do trpkostí a sklamaní, do závidi a sebaľutovania. Pri kríži – u Ježiša nájdeme všetko, čoho sa bojíme a nad čím vzdycháme. Možno sa cítime opustení – presne tak ako Ježiš. Bojíme sa urážok, znevažujúcich slov, pohrdavých posmeškov – aj toto musel Ježiš podstúpiť. Bojíme sa, že bude spochybnené naše úsilie – Ježiš bol tiež spochybňovaný. Bojíme sa bolesti, smrti – je však uzdravujúce, že môžeme byť pod krížom a hovoriť s Ježišom o všetkom, čo nás tak veľmi ťaží. On berie našu vinu a dáva nám svoj pokoj.

Kríž je kľúč, ktorým sa otvára cesta aj smerom von, k druhým. Na kríži vystiera Ježiš k nám svoje ruky. Nikdy nezatvorené náruče Jeho lásky nás večne k Nemu tiahne. Pri kríži stretávame jedni druhých a smieme žasnúť nad tým, ako sme milovaní. **Ježiš nechce stáť vonku.**“

Bolo by nevýslovnou škodou, keby sme Mu neotvorili, keby sme stratili kľúč. Golgota je síce vrchom smrti, no smrti ktorá vedie do života. Amen.

S použitím: P. Roman E. Ragowski: *Mystika vrchov* (vyd. SVD, Nitra 1991); Adolf Novotný: *Biblický slovník* (vyd. Kalich, Praha 1956, heslo: Golgota); Gerhard Lohfink: *Ježišov posledný deň* (vyd. Serafín, Bratislava 2008); *Golgota – najsvätejšie miesto na zemi* <http://ukrizovananekonecnalaskamilujemta.sk/wordpress/?cat=67>
Bengt Pleijel: *Prežiť v Laodikei* (vyd. Polárka, Vavrišovo, 2003): **Martin Šefranko, evanjelický a. v. farár**

Modlitba (slovami duchovnej piesne):

1. Vďaka za Tvoj kríž,
ten nás vykúpil,
Ty si vydal nám seba samého.
Ó, Pane náš, ó, Pane náš.
Naše skutky zlé si nám odpustil,
krvou očistil, všetko zabudol.
Ďakujem, ďakujem.

Pane, mám Ťa rád,

vážne mám Ťa rád,
stále poznávam jak Ty miluješ nás,
hlbokou radosťou srdce napĺňaš,
ale najväčšie je to, že poznávam Tvoju lásku
k nám.

2. Pre moje choroby Ty si trpel sám,
by si zahnal strach, lásku vylievaš.
Ó, Pane náš, ó, Pane náš.
Úloha skončila, Ty si víťazom,
Ty nám dávaš rásť, z vody živej piť.
Ďakujem, ďakujem.
